

3

Zvěsti o netvorovi kolovaly na našem konci města už drahounou dobu.

Vím to s jistotou, protože jsem je sám inicioval. I když tento výrok bych měl blíže objasnit – neinicioval jsem je od píky. Na jejich úplném počátku stál ve skutečnosti můj děda. Tento veterán z první světové války, bývalý horník na porubu a nechvalně proslulý vypravěč všelijakých báchorek, byl tou dobou sice už po smrti, ale v mém nejútlejším mládí byl takřka neustále přítomný a nic mu nečinilo větší potěšení než mé dychtivé a snadno ovlivnitelné uši okouzlovat jedinečnou sortou lidových pohádek, do jedné prodchnutých kouřem a sazemi průmyslového severu.

„Červeného dřeváka“ jsem si pamatoval ze všeho nejvíc.

Podle mého dědečka býval Červený dřevák horník, kterého zaživa pohřbil důlní zával. Jeho partáci se ho zuřivě snažili vyhrabat, ale po celou dobu na ně padala drť a záhy se ukázalo, že hrozí zřícení celé sloje. Někteří propadli panice a utekli, ale jeho nejbližší kamarádi zůstali na místě. Neúnavně hrabali a nakonec usoudili, že z něj odkryli dost na to, aby ho mohli vytáhnout – jenže on byl pod uhlím pevně zaklíněný. Takže dál kopali a hrabali a nakonec odhalili, v čem tkví potíže: přes chodidla mu ležel těžký ocelový nosník a v podstatě ho znehybňoval. Mezitím o kousek dál došlo ve štole k dalšímu závalu, propadl se tam strop, a pak ještě jednou. Předák rozhodl, že se musí uchýlit k drastickým opatřením.

Jedinou možností, jak jejich kolegu dostat ven, bylo odříznout mu nohy. Tento úděsný akt hodlali provést s pomocí pilky. Nikdo z nich samozřejmě nebyl chirurg a po ruce neměli žádná anestetika. Musela to být nepředstavitelně hrůzná scéna, ve všem tom horku, potu, cákancích krve, černém prachu a přisvitu mihotajících se svíček, za skřípění ocelových zubů pronikajících kostmi a chrupavkami a řevu, za nějž by se nemusely stydět ani duše vystavené mukám pekelným.

Ale vyšlo to – do jisté míry.

Uvězněného chudáka vyprostili a vydali se s ním na povrch a jen několik vteřin poté se sloj vskutku přímo za nimi zřítila. Než s nimi však klec vyjela do horní stanice, příšerně zraněný horník zemřel – zemřel vykrvácením. Není třeba podotýkat, že událost byla vnímána jako nesmírná tragédie a nikdo za ni nebyl hnán k odpovědnosti. Nicméně několik následujících nocí svědky nehody stíhaly znepokojivé výjevy. Nejprve přepadly předáka. Byl páteční večer a nic netušící muž se ubíral do své oblíbené krčmy. Právě si cestu krátil přes úzkou zadní uličku, když pod obloukem, kterým musel projít, zahlédl jakousi stojící postavu. Něco na ní ho zarazilo. Nejen že byla beztvará a ve stínech nezřetelná, na dlažbě jí taky od dřeváků odlétávaly jiskry – a tyto jiskry „hořely ďábelskými rudými plamínky“. Důlní předák v hrůze utekl cestou, kterou přišel, a zbytek noci strávil s krucifixem v ruce. Další muž následující noci už spal doma v posteli, když ho probudily zvuky, jako by někdo v uličce za jeho domem tancoval složitý dřevákový tanec. Se zježenými vlasy poslouchal, jak pár okovaných dřeváků následně vklapal na dvorek a vzápětí zaútočil na zadní dveře, do jejichž dřeva opakovaně třískal. Až ráno sebral dost odvahy na to, aby šel zjistit, co se v noci dělo. Z podívané utrpěl nervový šok; naskytl se mu pohled na téměř zdemolované dveře, poseté krvavými otisky chodidel.

Podobné příšernosti postihly všechny muže, kteří byli u důlní tragédie. Už jsem zapomněl na podrobnosti, ale dědeček přísahal, že všechno, co říká, je pravda, a stál si za tím, že k tomu došlo ve třicátých letech, kdy sám pracoval v uhelných dolech. Toto bylo v každém případě jádro jeho vyprávění. Nemělo žádné rozuzlení; bylo anekdotičtější než dnešní městské legendy... a v oné fázi jsem štafetu převzal já. Dospěl jsem k závěru, že jediná část toho démona, která má nějaký reálný tělesný rozměr, jsou odříznutá chodidla, jež přirozeně dosud vězí v páru obitých, krví zalitých dřeváků. Zbytek přízraku – trup, nohy, ruce, hlava – má v podstatě jen jakousi stínovou podobu, děsivý obrys černý jako samo uhlí a stejně krutý a zlomyslný, jako jsou všechny ty klikaté nevětrané štolky, z nichž byl vyrván. A všichni jsou jeho terč a kořist. Člověk nemusí patřit k bývalým kolegům nebohé oběti, ba ani mít vazbu na důl. Přízrak je dnes už součástí zničené krajiny, predátorem v haldách hlušiny; krade se jimi za těch nejtemnějších a nejchladnějších hodin a okovanými podrážkami se surově vypořádává se všemi chudáky, kteří se mu připlou do cesty.

Možná vás nepřekvapí, že jsem v hodinách angličtiny zpravidla exceloval a že jsem se kdysi kojil představami, že si v dospělosti budu vydělávat na živobytí psaním fantastických příběhů. Tento výtvar patřil k těm lepším i podle mých tehdejších měřítek. Ke konci každého roku se Údolíčko a okolí měnily z olistěného a létem prodchnutého ráje v prostor plný bahna, mlh a holých pokroucených stromů; zvláště Divá dolina v tom údobí působila jako to nejbezútesnější a nejopuštěnější místo na celém světě. Mnohokrát jsme tam za podzimních večerů sedávali nad svahem v bezpečí pouličního osvětlení a já jsem své mladé kamarády uhvacoval fantastickými líčeními přízraku plížícího se temnotou pod námi. „I když není stoprocentně hmotný,“ připomínal jsem jim neustále, „pořád vás může ukopat k smrti.“